

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2007/23

Karar Sayısı : 2011/64

Karar Günü : 14.4.2011

R.G. Tarih-Sayı : 27.10.2011-28097

İPTAL DAVASINI AÇANLAR:

1- Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet SEZER (E. 2007/18)

2- Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Ali TOPUZ ve Kemal KILIÇDAROĞLU ile birlikte 117 Milletvekili (E. 2007/23)

İPTAL DAVASININ KONUSU: 31.1.2007 günlü, 5578 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

1- 4. maddesiyle 3.7.2005 günlü, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 17. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü fıkrasının, birinci cümlesinde yer alan '*...gibi...*' sözcüğü ile beşinci cümlesinin,

2- 6. maddesiyle 5403 sayılı Yasa'ya eklenen geçici 3. maddesinin,

Anayasa'nın Başlangıç kısmının dördüncü paragrafı ile 2., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11. ve 138. maddelerine aykırılığı savıyla iptallerine ve 6. maddesiyle 5403 sayılı Yasa'ya eklenen geçici 3. maddenin yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

31.1.2007 günlü, 5578 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un iptali istenilen madde, cümle ve sözcüğün yer aldığı maddeleri aynen şöyledir:

'MADDE 4 ' Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 17 nci maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki üçüncü fıkra eklenmiştir.

Köy tüzel kişiliği, belediyeler, kooperatifler, birlikler **gibi** tüzel kişilikler veya kamu kuruluşlarının, hizmet konuları ile ilgili özel arazi toplulaştırması ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak istemeleri durumunda, Bakanlığa gerekçeleri ile başvurarak toplulaştırma isteklerini bildirirler. Gerekçelerin yeterli görülmesi durumunda Bakanlığın teklifi ile Bakanlar Kurulu kararı alındıktan sonra başvuran tüzel kişilik veya kuruluş bu Kanuna göre toplulaştırma projesini hazırlar ve onay için Bakanlığa iletir. Özel arazi toplulaştırması yapmak isteyen kuruluş, gerekli teknik personeli bünyesinde bulundurmak veya proje süresince tâbi oldukları mevzuat hükümlerine uygun olarak sözleşmeli personel çalıştırmak zorundadır. Özel arazi

toplulaştırması yapan kurum veya kuruluşlar kamu yatırımları için ihtiyaç duyulan arazi miktarını toplulaştırma yoluyla karşılayabilir. **Özel arazi toplulaştırması yapacak idarelerce ihtiyaç duyulacak yatırımlar için ortak kullanım alanı kesinti payı ile karşılanamayan araziler, varsa hazine arazilerinden, hazine arazilerinin yeterli olmadığı veya bulunmadığı yerlerde ise ilgili idarelerce belirlenecek usûl ve esaslar dahilinde fizikî tesislerin yapılacağı alana bağlı kalınmaksızın gerçek ve tüzel kişilerinden anlaşma yoluyla karşılanabilir.** Bu araziler, fizikî tesislerin yapılacağı yere kaydırılır. Aynı alanda birden fazla kurum veya kuruluş tarafından toplulaştırma ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak talebinde bulunulması halinde toplulaştırmayı ve/veya tarla içi geliştirme hizmetini yapacak kuruluşu Bakanlık belirlemeye yetkilidir.'

'**MADDE 6** ' Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3 ' 11/10/2004 tarihinden önce, gerekli izinler alınmadan tarım dışı amaçlı kullanıma açılmış bulunan arazilerin istenilen amaçla kullanımı için, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde Bakanlığa başvurulması, hazırlanacak toprak koruma projesine uyulması ve tarım dışı kullanılan tarım arazilerinin her metre karesi için beş Yeni Türk Lirası ödenmesi şartıyla izin verilir.

Söz konusu arazi ve tesislerin istenilen amaçla kullanımı için çeşitli kurumlardan alınması gerekli ruhsat, izin gibi işlemler, Bakanlığa başvuru tarihinden itibaren 2 yıl içerisinde tamamlanıncaya kadar başvuru sahipleri faaliyetlerine devam ederler. Bu süreler içerisinde gerekli izinleri alamayanların üretim faaliyetleri ilgili idarelerce durdurulur.

Tarım arazisi vasfından çıkarılan araziler, ilgili kuruluşlarca başvuru sahibinin isteği doğrultusunda vasfını değiştirir.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın Başlangıç kısmının dördüncü paragrafı ile 2., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11. ve 138. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, 19.2.2007 ve 12.3.2007 tarihlerinde yapılan ilk inceleme toplantılarında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI KARARI

31.1.2007 günlü, 5578 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 6. maddesiyle 3.7.2005 günlü, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na eklenen geçici 3. maddenin, Anayasa'ya aykırılığı konusunda güçlü belirtiler bulunduğu ve uygulanması halinde sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların doğabileceği gözetilerek ESAS HAKKINDA KARAR VERİLİNCEYE KADAR YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASINA, 19.2.2007 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- BİRLEŞTİRME KARARI

31.1.2007 günlü, 5578 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 6. maddesiyle 3.7.2005 günlü, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na eklenen geçici 3. maddenin iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi istemiyle açılan davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle 2007/23 esas sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, 2007/18 esas sayılı dosyanın esasının kapatılmasına, esas incelemenin 2007/23 esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 12.3.2007 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçeleri ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Genel Açıklama

3.7.2005 günlü, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanun'u 19.7.2005 günlü, 25880 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5403 sayılı Yasa'nın amacı birinci maddesinde; toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini ve çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak, plânlı arazi kullanımını sağlayacak usûl ve esasları belirlemek olarak ifade edilmiştir.

Ülkemizde tarım arazileri çeşitli nedenlerle küçülmüş, parçalara bölünmüş, verimlilik ve elde edilen gelir olması gerekenin çok altında kalmıştır. Tarım işletmelerinin sahip olduğu arazilerin ekonomik işletme büyüklüklerinin istenilen düzeyin altına düşmesi, ekonomik tarım yapılmasını engellemektedir. Bunu önlemenin yolu ise arazi toplulaştırması denilen çalışmanın yapılmasıdır.

Bu nedenle, 5403 sayılı Yasa'nın 17. maddesinde arazi toplulaştırması ve dağıtımı ile ilgili hükümler öngörülmüştür. 5578 sayılı Yasa ile 5403 sayılı Yasa'nın 17. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü fıkrasında ise özel arazi toplulaştırması konusunda düzenleme yapılmıştır.

5403 sayılı Yasa'nın 3. maddesinde; arazi toplulaştırması; *'Arazilerin doğal ve yapay etkilerle bozulmasını ve parçalanmasını önlemek, parçalanmış arazilerde ise doğal özellikleri, kullanım bütünlüğü ve mülkiyet hakları gözetilerek birden fazla arazi parçasının birleştirilip ekonomik, ekolojik ve toplumsal yönden daha işlevsel yeni parsellerin oluşturulmasını ve bu parsellerin arazi özellikleri ve alanı değerlendirilerek kullanım şekillerinin belirlenmesini, köy ve arazi gelişim hizmetlerinin sağlanmasını ifade eder'* biçiminde, özel arazi toplulaştırması ise; *'köy tüzel kişiliği, belediyeler, kooperatifler, birlikler gibi tüzel kişilikler veya kamu kuruluşlarının, hizmet konuları ile ilgili arazi teminini de kapsayacak şekilde yapacakları arazi toplulaştırmasını ifade eder'* şeklinde tanımlanmıştır.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1- 5578 Sayılı Yasa'nın Dördüncü Maddesi İle 5403 Sayılı Yasanın 17. Maddesinin İkinci Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen Üçüncü Fıkranın İlk Cümlesinde Yer Alan '...gibi ...' Sözcüğünün İncelenmesi

Dava dilekçesinde, iptali istenilen sözcük ile özel arazi toplulaştırması ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak üzere yasada sıralananlar dışındaki tüzelkişiliklerin de istemde bulunabilmesine imkân tanındığı, ancak bu kişilerin kimler olabileceği sorusunun açık ve kesin bir şekilde ortaya konulmadığı, kuralı açıklıktan uzaklaştıran, keyfi uygulamalara da yol açabilecek böyle bir düzenlemenin hukuki belirlilik, hukuki güvenlik ve hukuk devleti ilkelerine aykırı olduğu belirtilerek, iptali istenilen sözcüğün Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

5403 sayılı Yasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının ilk cümlesinde, köy tüzel kişiliği, belediyeler, kooperatifler, birlikler gibi tüzel kişilikler veya kamu kuruluşlarının, hizmet konuları ile ilgili özel arazi toplulaştırması ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak istemeleri durumunda, Bakanlığa gerekçeleri ile başvurarak toplulaştırma isteklerini bildirecekleri öngörülmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri hukuk güvenliği ilkesidir. Buna göre yasal düzenlemeler, herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde belirli, açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olmalıdır.

İptali istenilen sözcüğün bulunduğu 17. maddenin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde, hizmet konuları ile ilgili özel arazi toplulaştırması ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak isteyebilecek kuruluşlar olarak köy tüzel kişiliği, belediyeler, kooperatifler, birlikler gibi tüzel kişilikler veya kamu kuruluşları gösterilmiştir. Yasa koyucu hizmet konuları ile ilgili özel arazi toplulaştırması ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak isteyen kuruluşları; köy tüzel kişiliği, belediyeler, kooperatifler, birlikler şeklinde saydıktan sonra '*...gibi...*' sözcüğünü kullanmak suretiyle bu cümlede belirtilen kuruluşlara benzer nitelikteki tüzel kişileri amaçlamış, ancak bu sözcüğü Yasanın amacından bağımsız olarak kullanmamıştır. Yasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının ilk iki cümlesinde, tüzelkişilerin hizmet konuları ile ilgili özel arazi toplulaştırması ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak istemeleri durumunda, Bakanlığa gerekçeleri ile başvurarak toplulaştırma isteklerini bildirecekleri, gerekçelerin yeterli görülmesi halinde Bakanlığın teklifi ile Bakanlar Kurulu kararı alındıktan sonra başvuran tüzel kişiliğin bu Kanuna göre toplulaştırma projesini hazırlayacağı ve onay için Bakanlığa ileteceği belirtilmektedir. Bakanlık başvuran tüzel kişilerin gerekçelerini değerlendirirken tarımsal içerikli olmayan ve Yasa'nın amacına uymayan başvuruları kabul etmeyecektir. Bu nedenle, '*...gibi...*' sözcüğünün belirsiz, soyut olduğundan ve keyfi uygulamalara yol açabileceğinden söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle, iptali istenilen '*...gibi...*' sözcüğü Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Fettah OTO ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

2- Yasa'nın Dördüncü Maddesi İle 5403 Sayılı Yasanın 17. Maddesinin İkinci Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen Üçüncü Fıkranın Beşinci Cümlesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde; itiraz konusu kuralda belirtilen konularda usûl ve esasları belirleme yetkisinin ilgili idareye bırakıldığı, Yasa'da uygulanacak usûl ve esaslarla ilgili asli düzenlemeler yapılmadığı için bu konuda idareye bırakılan yetkinin asli düzenleme yetkisi olduğu, bu durumun ise Anayasa'nın 6., 7. ve 8. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

5403 sayılı Yasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının iptali istenen beşinci cümlesinde; özel arazi toplulaştırması yapacak idarelerce ihtiyaç duyulacak yatırımlar için ortak kullanım alanı kesinti payı ile karşılanamayan arazilerin, varsa hazine arazilerinden, hazine arazilerinin yeterli olmadığı veya bulunmadığı yerlerde ise ilgili idarelerce belirlenecek usûl ve esaslar dahilinde fizikî tesislerin yapılacağı alana bağlı kalınmaksızın gerçek ve tüzel kişilerinden anlaşma yoluyla karşılanabileceği öngörülmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, yönetilenlere hukuk güvencesi sağlar. Bu bağlamda yasa koyucu sosyal yaşamı düzenlemek için kamu yararı amacı ile kimi kurallar koyabilir. Zaman içinde değişen toplumsal gereksinimleri karşılamak, kişi ve toplum yararının zorunlu kıldığı düzenlemeleri yapmak, toplumdaki değişikliklere koşut olarak bu yönde alınan önlemleri güçlendiren, geliştiren, etkilerini daha çok artıran ya da tam tersine bunları hafifleten veya tümüyle ortadan kaldıran işlemlerde bulunmak, yasa koyucunun yetkisindedir.

Anayasa'nın 7. maddesinde yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği belirtilmektedir. 8. maddesinde de, *'Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir'* denilmiştir. Buna göre, Anayasa'da yasayla düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle, Anayasa'da öngörülen ayrık durumlar dışında, yasalarla düzenlenmemiş bir alanda, yasa ile yürütmeye genel nitelikte kural koyma yetkisi verilemez. Yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir yasa kuralının Anayasa'nın 7. maddesine uygun olabilmesi için temel ilkeleri koyması, çerçeveyi çizmesi, sınırsız, belirsiz, geniş bir alanı yönetimin düzenlemesine bırakmaması gerekir.

5403 sayılı Yasa'nın 17. maddesinin 3. fıkrasının dördüncü cümlesinde, özel arazi toplulaştırması yapan kurum veya kuruluşların kamu yatırımları için ihtiyaç duyulan arazi miktarını toplulaştırma yoluyla karşılayabilecekleri belirtilmektedir. Aynı maddenin 7. fıkrasında, gerçek kişilere, kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine ait toplulaştırmaya konu arazilerden yol, kanal, tahliye kanalı gibi kamunun ortak kullanacağı yerler için en fazla yüzde onu kadar ortak tesislere katılım payı düşüleceği belirtilmektedir. Kesilen bu ortak kullanım alanı kesinti paylarının tamamının kullanılmaması sonucunda artan araziler iptali istenen beşinci cümleye göre arazi temininde öncelikle kullanılacaktır. Buradan karşılanamayan araziler ise varsa hazine arazilerinden, hazine arazilerinin yeterli olmadığı veya bulunmadığı yerlerde ise ilgili idarelerce belirlenecek usûl ve esaslar dahilinde fizikî tesislerin yapılacağı alana bağlı kalınmaksızın gerçek veya tüzel kişilerden anlaşma yolu ile karşılanabilecektir.

İptali istenilen kural, kamu idarelerince gerekli görülen hallerde, kendi hizmet konularıyla ilgili özel arazi toplulaştırmasını talep ederek, kamulaştırmaya ihtiyaç duyulan köy veya kısmi bir alandaki kadastral parsellerin toplulaştırma kapsamında yeniden düzenlenmesiyle, o yöredeki hazine arazilerinin, istenilen şeritvari güzergâha veya fiziki tesisler için en uygun yerlere toplulaştırma çalışmasıyla kaydırılması; hazine arazilerinin bulunmadığı veya yetersiz ol-

duğu toplulaştırma alanlarında ise, arazi maliklerinden gereken miktardaki arazinin uygun fiyattan, problemsiz ve davasız olarak satın alınarak toplulaştırma tekniğiyle fiziki tesislerin kamulaştırma sınırına bağlı kalınmadan yatırım yapılacak alanlara kaydırılması suretiyle kamu yatırımları için alan temin edilebilmesini ve kamulaştırma yükünün azaltılmasını sağlamak için kamu yararı amacıyla öngörölmüştür. Bu şekilde kamu kurumları tarafından yapılacak hizmet, hem daha kısa zamanda, daha az masrafla, kaynaklar daha iyi kullanılmak suretiyle yerine getirilebilecek, hem de ölkede tarımına ve ekonomisine katkı sağlanmış olacaktır. Böyle bir düzenlemenin de anayasal sınırlar içinde yasa koyucunun takdirinde olduğu kuşkusuzdur.

Ayrıca, iptali istenilen kural uyarınca özel arazi toplulaştırması yapacak idarelerce ihtiyaç duyulacak yatırımlar için gerekli olan arazilerin ilgili idarelerce belirlenecek usöl ve esaslar dahilinde fiziki tesislerin yapılacağı alana bağlı kalınmaksızın gerçek ve tüzel kişilerden anlaşma yolu ile karşılanabileceğinin öngörölmesi, yasa koyucunun 5403 sayılı Yasa ve ilgili diğer yasalarda asli düzenlemeleri yapıp çerçeveyi belirlemiş olması karşısında yasama yetkisinin devri niteliğinde değildir. Öte yandan, ilgili idareler fiziki tesislerin yapılacağı alana bağlı kalınmaksızın gerçek ve tüzel kişilerden anlaşma yolu ile karşılayabilecekleri arazilerin usöl ve esaslarını belirlerken 5403 sayılı Yasa'nın ve iptali istenilen kuralın çıkarılış amacını gözteceklerinden verilen yetkiler yasama yetkisinin devri anlamına gelmez.

Açıklanan nedenlerle iptali istenilen kural Anayasa'nın 2., 7. ve 8. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 6. maddesi ile bir ilgisi görölmemiştir.

3- Yasa'nın Altıncı Maddesi İle 5403 Sayılı Yasa'ya Eklenen Geçici 3. Maddenin İncelenmesi

Dava dilekçelerinde iptali istenilen kuralın, Anayasa'nın Başlangıç kısmının dördüncü paragrafı ile 2., 5., 7., 8., 9., 10., 11. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürölmüştür.

31.1.2007 günlü, 5578 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 6. maddesiyle, 5403 sayılı Yasa'ya eklenen iptali istenilen Geçici 3. madde, 2.4.2008 günlü, 26835 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 26.3.2008 günlü, 5751 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Mera Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 2. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Bu nedenle, konusu kalmayan istem hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

VII- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

31.1.2007 günlü, 5578 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 6. maddesiyle 3.7.2005 günlü, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na eklenen Geçici 3. maddeye yönelik iptal istemi hakkında, 14.4.2011 günlü, E. 2007/23, K. 2011/64 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu maddeye ilişkin YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, 14.4.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VIII- SONUÇ

Esas Sayısı : 2007/23
Karar Sayısı : 2011/64

31.1.2007 günlü, 5578 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un:

1- 4. maddesiyle, 3.7.2005 günlü, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 17. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü fıkranın;

a- Birinci cümlesinde yer alan " gibi " sözcüğünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Fettah OTO ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b- Beşinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- 6. maddesiyle, 5403 sayılı Kanun'a eklenen Geçici 3. madde, 26.3.2008 günlü, 5751 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Mera Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 2. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, bu maddeye ilişkin KONUSU KALMAYAN İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

14.4.2011 gününde karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Başkanvekili

Haşim KILIÇ

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Serruh KALELİ

Üye

Üye

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Ahmet AKYALÇIN

Mehmet ERTEN

Üye

Üye

Üye

Fettah OTO

Serdar ÖZGÜLDÜR

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Alparslan ALTAN

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

31.1.2007 günlü 5578 sayılı Yasa'nın 4. maddesiyle 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 17. maddesine eklenen üçüncü fıkrada, Bakanlığa özel toplulaştırma ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak isteğiyle başvurabilecekler, 'Köy tüzel kişiliği, belediyeler, kooperatifler, birlikler gibi' tüzel kişiler ve kamu kuruluşları olarak belirlenmiştir. Dava dilekçesinde sadece 'gibi' sözcüğünün iptali istenmiştir.

Dava konusu fıkra, özel toplulaştırma isteminde bulunabilecekler arasında kamu tüzel kişilerinin yanı sıra kooperatifler gibi özel hukuk tüzel kişileri de sayılmış ancak 'gibi' sözcüğü eklenerek idarenin takdiriyle belirlenecek benzer tüzel kişilikler de aynı kapsama alınmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin en önemli özelliklerinden biri de yasaların genel, eşit ve nesnel kurallar içermesi, bu bağlamda düzenlediği konuların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde, açık, anlaşılabilir ve öngörülebilir olması, ayrıca Anayasa'nın 8. maddesi uyarınca, yürütme yetkisinin ve görevinin Anayasa'ya ve kanunlara uygun olarak kullanılıp, yerine getirilmesi gerekir. İdarenin sınırları Anayasa ve yasalarla belirlenmemiş bir alanda faaliyetine izin verilmesi olanaklı değildir.

İptali istenen 'gibi' sözcüğünün yer aldığı fıkra, sayılanlar arasında kamu ve özel hukuk tüzel kişilerinin bulunduğu geniş bir alanda idareye, bunların benzerlerini saptama hususunda, takdir yetkisi tanınarak, başvuracaklar yönünden belirsizliğe, idare yönünden de yetki aşımına yol açabilecek bir uygulamaya olanak sağlanmıştır. Bu durumun hukuk devleti ilkesi ve idarenin kanuniliği ilkesi ile bağdaşmadığı açıktır.

Belirtilen nedenlerle dava konusu 'gibi' sözcüğünün iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Fettah OTO

KARŞIOY GEREKÇESİ

26.03.2008 günlü 5751 sayılı Kanunla, 03.07.2005 günlü ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 17. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü fıkranın birinci cümlesindeki 'köy tüzel kişiliği, belediyeler, kooperatifler, birlikler gibi' tüzel kişilikler veya kamu kuruluşlarının, hizmet konuları ile ilgili özel arazi toplulaştırılması ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak istemeleri durumunda, Bakanlığa gerekçeleri ile

başvurarak toplulaştırma isteklerini bildirirler.' şeklindeki düzenlemede yer alan 'gibi' sözcüğünün iptali istenmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti demokratik bir hukuk devleti olup, buna göre Devletin tüm organlarının Anayasa ve hukukun üstün kuralları ile bağlı olması görev ve yetkilerinin bu çerçevede konulan yasalarla belirlenmesi, yürütme organına bırakılan yetkilerin açıkça gösterilmesi gerekmektedir. Hukuk devleti siyasal iktidarı sınırlamak ve devlet faaliyetlerini kurallara bağlamak suretiyle aynı zamanda istikrara da hizmet eder. Bu istikrarın özü hukuki güvenlik ve öngörülebilirliktir. Hukuki güvenlik kişilerin kamu otoriteleriyle ilişkilerinde bugün ve geleceğe dönük olarak güven duygusu içinde olmaları demektir. Hukuki öngörülebilirlik ise istikrar sayesinde kişilerin geleceği öngörebilmeleri ve her türlü faaliyetlerini buna göre planlayıp yürütmeleri anlamına gelir. Hukuki güvenlik ve öngörülebilirliği sağlamanın yolu, kural konulması gereken konularda, kuralların genel, soyut, açık ve anlaşılabilir olması ile mümkündür.

İptali istenen düzenlemede ise özel arazi toplulaştırılması yapabilecek olan tüzel kişiler ve kuruluşlar; 'köy tüzel kişiliği, belediyeler, kooperatifler, birlikler gibi' denilmek suretiyle tanımlanmıştır. Ayrıca söz konusu maddede belirtilen tüzel kişilerin tarımla ilgisi ya da özel arazi toplulaştırılmasının amacı konusunda herhangi bir sınırlama ya da belirlemekte bulunmamaktadır.

Bu durumda, dava konusu maddede yer alan 'gibi' sözcüğü ile özel arazi toplulaştırılmasını yapabilecek tüzel kişiler ve kuruluşlar tanımı belirlilikten yoksun hale gelmekle, kuralın hukuki güvenirlilik ilkesine aykırı olarak keyfi uygulamalara yol açabileceği, bu haliyle Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu açıktır.

Belirtilen nedenle 26.03.2008 günlü 5751 sayılı Kanun ile 03.07.2005 gün ve 5403 sayılı Toprak Koruma Arazi Kullanımı Kanunu'nun 17. maddesine eklenen üçüncü fıkranın birinci cümlesinde yer alan 'gibi' sözcüğünün iptali gerektiği düşüncesiyle karara bu yönden katılmıyorum.

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ